

(za Rzeczpospolitą z dnia 13.12.2005r.)

Naczelny Sąd Administracyjny ustalił, komu przysługuje status organizacji społecznej – przyznając ten status fundacji, dając jej tym samym legitymację do uczestniczenia w postępowaniu sądowym.

Jako organizacje społeczne fundacje mogą zgłaszać swój udział jako uczestnicy w postępowaniach przed sądami administracyjnymi

NSA za podstawę uchwały przyjął art. 12 konstytucji, gwarantujący obywatelom wolność samoorganizowania się w wybranych przez siebie formach. Jest to diametralna zmiana orzecznictwa, w którym dotychczas przyjmowano, że fundacje nie są organizacjami społecznymi i odmawiano im uczestnictwa w sprawach sądowych z zakresu ich działalności.

Dotknęło to m.in. Helsińską Fundację Praw Człowieka, której Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie nie dopuścił do udziału w postępowaniu dotyczącym odmowy nadania statusu uchodźcy. W zażaleniu do NSA fundacja powołała się właśnie na art. 12 konstytucji.

- Wszystkie wymienione tam podmioty: związki zawodowe, stowarzyszenia, ruchy obywatelskie, zrzeszenia oraz fundacje, stanowią formę organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Niezasadne jest różnicowanie charakteru ich działalności w życiu publicznym zależnie od formy organizacyjnej, jaką wybrały - mówił w NSA Bartłomiej Tokarz z Fundacji Helsińskiej. Zwracał też uwagę, że w ustawie z 2004 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie odchodzi się od pojęcia organizacji społecznej na rzecz organizacji pozarządowych i pożytku publicznego.

Prokurator Maria Kalocińska, reprezentująca prokuratora generalnego, wyraziła natomiast opinię, że fundacje nie są organizacjami społecznymi. Nie ma w nich elementów samoorganizowania się społeczeństwa, a podstawą działania jest przekazanie majątku.

Stwierdzając, że fundacja jest organizacją społeczną, NSA przypomniał, iż chociaż to pojęcie jest często stosowane w prawie, nie jest prawnie zdefiniowane i nie wiadomo, według jakich kryteriów kwalifikować organizacje do organizacji społecznych.

Sąd odwołał się więc do prawa konstytucyjnego i administracyjnego. Artykuł 12 konstytucji wyraża zasadę udziału obywateli w funkcjonowaniu państwa przez tworzenie różnych organizacji i struktur.

Wymieniając je przykładowo, zalicza do nich m.in. fundacje, którym podstawę prawną daje ustawa o fundacjach. Nie ma też potrzeby zastępowania pojęcia organizacji społecznych organizacjami pozarządowymi, gdyż to pojęcie obejmuje również organizacje społeczne.

Uchwała, podjęta przy dwóch zdaniach odrębnych, jest obowiązująca dla wszystkich sądów administracyjnych (Sygn. II OPS 4/05).